

Голас Рацзімы

№ 41 (1405) КАСТРЫЧНІК 1975 г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВІДАННЯ 20-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

Бulyба — духмяная, разварыстая, смачная. Такі пачастунак упрыгожыць любое застолле! Гаворку пра беларускую бulyбу працягваем на 3-й стар.

Фота А. НИКАЛАЕВА.

БЛАКІТНЫЯ ГЕКТАРЫ РЭСПУБЛІКІ

Нягледзячы на тое, што Беларусь не мае прамога выхаду да мора — рыбная гаспадарка рэспублікі пастаўляе насельніцтву тысячы тон свежай рыбы.

Аб рабоце беларускіх рыбаводаў расказвае ў гутарцы з журналістам Мікалаем ІНІНЫМ намеснік начальніка Упраўлення рыбнай гаспадаркі пры Савеце Міністраў Беларускай ССР Мікалай ДАНСКІ.

У пачатку гутаркі Мікалай Данскі спытаў:

— Колькі рыбных блюдаў вы можаце назваць?

Паглядзеўшы на яго, я зразумеў, што пытанне зададзена сур'ёзна і стаў загінаць пальцы.

Гаспадар кабінета засмяяўся:

— Не старайцеся. Такая задача не кожнаму кулінару пад сілу. Рыбныя блюды ёсць у кухні амаль усіх народаў свету. Толькі ў меню беларусаў іх больш за сотню. Між іншым, воднае люстра Беларусі, якое маюць у сваім распараджэнні рыбаводы, нагадвае сапраўднае мора. Больш чым 600 азёр, якія займаюць звыш 125 тысяч гектараў, і 5 тысяч кіламетраў рэк — такая плошча натуральных вадаёмаў. Акрамя таго ў нашай гаспадарцы ёсць 12 тысяч гектараў нагульных сажалак — штучных вадаёмаў. З часам іх плошча павялічыцца.

Рыбная прамысловасць рэспублікі развіваецца па двух ас-

ноўных напрамках: арганізуецца азёрна-рачнае рыбаводства ў натуральных вадаёмах і расшыраецца сажалкавая гаспадарка. Ужо цяпер больш як 70 працэнтаў валавой вытворчасці рыбы даюць сажалкі.

Сажалкавыя гаспадаркі маюць перавагу перад натуральнымі вадаёмамі ўжо ў тым, што тут чалавек кіруе ўсім працэсам вытворчасці — ад размнажэння рыб і іх вырошчвання да таварнай вагі.

Да стала беларусаў з мясцовых вадаёмаў паступае рыба некалькіх прамысловых відаў — карп, фарэль, акунь, карась, шчупак. Прыжыліся ў нашых вадаёмах і новыя віды рыб.

Дарчы, у Беларусі гадуец-

ца самая танная рыба ў краіне. Адзін цэнтнер карпа, выгаданы ў штучным вадаёме, абыходзіцца дзяржаве крыху больш за 49 рублёў. Гэтых вынікаў мы дабіліся за кошт высокага ўзроўню інтэнсіфікацыі. На 100 гектарах нагульных сажалак разводзяць рыбу ўсяго 4 чалавекі.

Прамыя адносіны да нізкага сабекошту мае і высокая ўрадлівасць блакітных гектараў рэспублікі — у 1973 годзе сярэдні яе ўзровень склаў 10,2 цэнтнера рыбы з аднаго гектара. Гэта заслуга не толькі рыбаводаў — практыкаў, але і беларускіх вучоных. Іхтыёлагі, гідрабіёлагі, фізіёлагі, іншыя спецыялісты праводзяць даследа-

[Заканчэнне на 2-й стар.]

КАНФЛІКТ ВЫРАШЫЎСЯ ПРОСТА...

[«Права быць гаспадаром»]

стар. 3, 5

СЯРГЕЙ ЯСЕНІН: «ЗЯМЛЯ, Я ГОЛАС ТВОЙ СПАСЦІГ...»

[«Гордасць Расіі»]

стар. 7

МІНСК ГСП
Ул. Краснаармейская 9

не на Калушском химико-металлургическом комбинате (Ивано - Франковская область) создаются мощности по переработке этилена. В 1975 году связанный специальным трубопроводом единый советско - венгерский комплекс начнет вырабатывать продукцию.

Развитие химии коренным образом изменило структуру сырья для производства товаров народного потребления. В текстильной, трикотажной, обувной промышленности с успехом применяются синтетические ткани, нетканые материалы, искусственные кожи. Поэтому легкая промышленность пользуется особым вниманием химиков. Специалисты стремятся в сжатые сроки разрабатывать более совершенные технологические процессы переработки нефти и газа, развивать действующие мощности, создавать высокопроизводительное оборудование. Объединенными усилиями ученых СССР и ГДР в короткий срок создана и введена в действие опытно - промышленная установка для непрерывного производства полпамятного шелка.

Качество товаров массового спроса сегодня во многом зависит от наличия у промышленности высокоэффективных красок и красителей. В создании этих материалов плодотворно сотрудничают советские и чехословацкие специалисты. Ими созданы отдельные виды высокопрочных красителей, позволяющие делать ткани яркими и нарядными.

Расширяется сотрудничество химиков и в области сооружения мощностей. Так, например, при участии советских специалистов и на советском оборудовании в болгарском городе Девня строится большой химический комплекс. В начале 1974 года здесь введена в

строй первая очередь завода кальцинированной соды. Это предприятие ежегодно будет поставлять в Советский Союз и другие страны СЭВ сотни тысяч тонн необходимой для народного хозяйства продукции в качестве компенсации за поставленное оборудование.

В Румынии с помощью СССР сооружается завод по производству каустической соды, хлора и хлоропроизводных продуктов.

Все большее развитие получают прямые двусторонние связи между отдельными предприятиями и научно - исследовательскими институтами. Так, сотрудники советского Государственного института азотной промышленности и польского Института минеральных удобрений совместно работают над совершенствованием аммиачного производства. В области переработки пластмасс тесно сотрудничают ленинградское

«Пластполимер» и польский Институт пластмасс.

Немалую экономическую выгоду странам СЭВ приносит специализация в выпуске различных видов химического оборудования. Советской техникой, например, оснащены химические предприятия в Болгарии, Польше, ГДР, Чехословакии и других социалистических странах. В свою очередь польский завод «Хемар» поставляет в Советский Союз автоматические линии для производства серной кислоты. Химическое оборудование поступает на советские заводы также из ГДР, ЧССР, НРБ, ВНР, СРР.

Большие перспективы открываются в научно - техническом сотрудничестве советских химиков с коллегами из братских стран. В ходе координации народнохозяйственных планов на 1976 - 1980 годы определены за-

дачи проведения целенаправленных исследований в области производства азотных удобрений, расширения добычи фосфора и других видов сырья и топлива.

Странами СЭВ подписано соглашение о создании в предстоящем пятилетии совместных мощностей по выпуску синтетических красителей и избранных полупродуктов для них с учетом специализации и кооперирования предприятий химической промышленности.

Углубление научно - технических связей, совершенствование форм и методов сотрудничества в различных подотраслях химии являются важным условием ускорения темпов технического прогресса в химической промышленности, предусмотренных Комплексной программой социалистической экономической интеграции.

Алексей НЕДЕШЕВ,
АПН.

УЗНАГАРОДА ВАЦЛАВА СЛУКА

Гадоў дзесяць назад мне давялося прысутнічаць на адной урачыстасці ў Лідскім палацы культуры. Уручаліся ўрадавыя ўзнагароды перадавікам сельскай гаспадаркі раёна.

— Даглядчыку жывёлы саўгаса «Тарнова» Вацлаву Слукі прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы, — аб'явіў сакратар абкома партыі. — Прашу сюды, дарагі Вацлаў Дамінікавіч!

Пад бурныя апладысменты залы ён прыкалоў да пінжака Слукі Залатую Зорку і ордэн Леніна.

Потым мы вярталіся ў «Тарнова» ў дырэктарскай машыне. Вацлаў Дамінікавіч ніяк не мог супакоіцца і ўвесь час не пераставаў здзіўляцца, што яму, рабочаму жывёлагадоўчай фермы, прысвоена такое высокае званне.

Машына звярнула з шашы і выехала на доўгую вуліцу, у канцы якой віднеўся белы будынак незвычайнай для гэтых мясцін архітэктуры. Гэта была кантора саўгаса, да якой прымыкалі клуб і бібліятэка. З двара фермы, дзе працаваў Вацлаў, была відаць кожная трысцінка на сажалцы, у якой разводзіць карпа. За сажалкай — гараж, фуражны свіран і іншыя гаспадарчыя пабудовы. Удалечыні — рады асабнякоў, у якіх жывуць саўгасныя спецыялісты, школа, сталовая і сквер. Усё астатняе засланяў той самы баронскі дом, дзе цяпер кантора, і прыбудаваў да яго вежа з вузкімі, як байніцы, вокнамі.

Нічога гэтага не было пры буржуазнай Польшчы. Толькі палад з вежай змрочна ўзвышаўся над наваколлем, а побач туліліся хібары батракоў. У паноў гэта вежа служыла месцам гульняў і адпачынку. Барон Кехля назіраў з яе, як працуюць аратыя, жніццы. І гора было парушальніку парадку, пастуху, які нанёс шкоду панскім пасевам! Тут жа злітаў упраўляючы з вежы, садзіўся на каня і імчаўся, размахваючы пугай, для расправы.

Гэта пуга не раз хадзіла па спіне ладпаса Вацлава, калі іх сям'я пераехала з фальварка Радунскага ў Тарнова. Бацька, высушаны хваробай батрак, у пошуках лепшай долі толькі і змог прапраць гэты дзесяцігадовы шлях. Слукі пасяліліся ў хібары, якая належала пану, як і кавалак зямлі, узяты ў арэнду...

Пры Савецкай уладзе сяляне аб'ядналіся ў саўгас. Вацлаў быў адным з яго арганізатараў. Але ў жывёлагадоўлю прыйшоў не адразу. Толькі калі гаспадарка стала спецыялізавацца на адкорме жывёлы, пакінуў працу конюха і пачаў гадаваць цялят.

Для гадаванцаў Слукі пабудавалі добрую механізаваную ферму. Вопыт і майстэрства раслі з кожным годам. Прышоў час, калі Вацлаў пераканаўся, што здольны адкормліваць удвая больш маладняку, чым трэба па норме. І добраахвотна пачаў працаваць з двайной нагрузкай. Толькі за тры гады пасля прысваення яму звання Героя працы, ён здаў дзяржаве каля двухсот тон мяса.

...З таго часу прайшло дзесяць год. Нядаўна справы зноў прывялі мяне ў Тарнова. Як змянілася ўсё навакол! З'явілася новая вуліца, на якой пасяліліся механізатары і жывёлаводы. У дварах многіх дамоў відаць зачалёныя «Жыгулі». Узведзены новы будынак дырэкцыі. У чытальнай зале бібліятэкі ўздоўж сцен размешчаны вітрыны, дзе пад шклом экспануюцца шматлікія ганаровыя граматы, заслужаныя калектывам саўгаса ў сацыялістычным спартыўным таварыстве. Тут жа займаюцца слухачы філіяла ўніверсітэта сельскагаспадарчых ведаў, якім кіруе дырэктар саўгаса А. Новікаў — заслужаны работнік сельскай гаспадаркі БССР.

Саўгас «Тарнова» цяпер дае дзяржаве 50 працэнтаў мяса, запланаванага на раён. Некалі Новікаў марыў аб тысячы галоў жывёлы, цяпер тут адкармливаюцца чатыры тысячы.

Сустрэўся я і са сваім старым знаёмым Вацлавам Слукі. Ён па-ранейшаму працуе жывёлаводам. На новай ферме адкармливаецца 500 бычкоў і цялушак. Тут механізавана падрыхтоўка кармоў, іх раздача і зроблена шмат іншага, што аблягчае працу даглядчыкаў жывёлы. Каля фермы — дом жывёлавода, тут рабочы адпачываюць. Дачка Слукі, Рэгіна, стала заатэхнікам. Раніцай, перад адыходам на работу, стары Слук бярэ на рукі ўнука і, выйшаўшы з новага дома, які саўгас пабудоваў для іх, накіроўваецца ў дзіцячы сад. Дзесяць гадоў назад яго таксама не было, як і новай школы, тэатра пад адкрытым небам у бары каля вёскі Белагрудка, як і многага іншага, чым ганарыцца цяпер Тарнова.

...Гонар і павага землякоў, любімая работа, шчасце дзяцей і ўнукаў — стары Слук лічыць, што лепшай ўзнагародай за яго працу і не трэба.

Мікалай ГРЫЦАН.

у бульбаваду Гродзеншчыны. Ураджайнасць у іх самая высокая ў рэспубліцы: 155 цэнтнераў бульбы дае кожны гектар. Калгасы і саўгасы Мінскай вобласці на коваюць у сярэднім па 145 цэнтнераў клубняў. Брэсцкай — па 133.

Добры ўраджай — справа калектывная. Барацьба за яго пачынаецца... у зацісных лабараторыях вучоных. Гатункі, выведзеныя беларускімі селекцыянерамі, — «лошыцкая», «тэмп», «Паўлінка», «кандыдат», «агеньчык», «разварыстая», «беларуская ранняя», «крухмалістая» — на думку спецыялістаў — лепшыя ў свеце. Яны прынеслі іх стваральнікам — калектыву вучоных пад кіраўніцтвам акадэміка АН БССР Пятра Альсміна — Дзяржаўную прэмію СССР. Беларуская ССР дае зараз 15 працэнтаў саюзнай і 5 працэнтаў сусветнай вытворчасці бульбы. Кожны дзень эшалоны з ёю адпраўляюцца ў Маскву, Ленінград і іншыя гарады краіны.

НА ЗДЫМКАХ: Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР селекцыянер, акадэмік АН БССР П. АЛЬСМІН з навуковымі супрацоўнікамі аддзела селекцыі Беларускага навукова-даследчага інстытута бульбаводства і плодаагародніцтва Л. ПАНЦЮХІНАЙ (злева) і І. СЯМЕНАВАЙ; вядомы бульбавад, звеннявы механізаванага звяна базы «Вусце» Аршанскага раёна Анатоль МАЦІЕЎСкі. Сёлетні ён абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР; уборка бульбы зараз цалкам механізавана.

Да канца падыходзіць уборка бульбы ў калгасах і саўгасах Беларусі. Сёлетні гэта культура займае ў рэспубліцы звыш 470 тысяч гектараў. Вынікі першых тыдняў

уборкі і папярэднія падлікі сведчаць, што валавы збор «другога хлеба» складае сёлетні 2260 тысяч тон пры плане 1730 тысяч тон. Лепш за ўсё справы ідуць

ПРАВА БЫЦЬ ГАСПАДАРОМ

У размовах з турыстамі з капіталістычных краін часам даводзіцца чуць, нібыта савецкае студэнцтва не мае тых правоў, якімі карыстаюцца студэнты на Захадзе. Навы, маўляў, самі выбіраюць выкладчыкаў, могуць байкатаваць лекцыі, выступаць супраць адміністрацыі...

Такія разважанні здараюцца ў пачатку знаёмства з Савецкім Саюзам. Але хутка замежныя госці даведваюцца, што савецкія студэнты атрымліваюць высокую стypендыю, забяспечваюцца жыллём і самі вырашаюць пытанні свайго жыцця.

У Беларускім політэхнічным інстытуце здарыўся такі выпадак. Паміж кафедрай і студэнтамі ўзнікла спрэчка. Кафедра лічыла, што для яе больш зручна, каб студэнты выканалі курсавыя праекты ў першым семестры. Студэнты не згаджаліся, бо гэта будзе ўжо другі «курсавік» у адным семестры — перагружанасць.

Канфлікт вырашыўся проста. Студэнты лекцыі не байкатавалі, а пасля заняткаў звярнуліся ў камітэт свайго прафсаюза. Іх заяву разгледзела вучэбна-выхаваўчая камісія прафкома. Там падлічылі, колькі часу патрэбна сярэдняму студэнту на падрыхтоўку да семінараў, практычных, лабараторных работ, на наведванне лекцый, на

выкананне двух курсавых праектаў, нарэшце, на адпачынак. Высветлілася, што другі курсавы праект можна зрабіць толькі за кошт вольнага часу. Тады прафком звярнуўся з падлікамі на кафедру, і заданне было перанесена на наступны семестр.

Прыведзены прыклад — толькі адно з таго вялікага кола пытанняў, якія даводзіцца вырашаць прафсаюзу вышэйшай навучальнай установы — самай, бадай, масавай грамадскай арганізацыі студэнтаў.

Разам са студэнцкімі маладымі людзьмі звычайна атрымліваюць і прафсаюзныя білеты, а з імі — шматлікія правы: права на атрыманне матэрыяльнай дапамогі, права самім ар-

ганізоўваць свой адпачынак, быць, работу навуковых таварыстваў, гурткоў, спартыўных секцый, магчымаць удзельнічаць у размеркаванні стypендыі, састаўленні вучэбных планаў, а таксама кантраляваць дзейнасць адміністрацыі. Іменна гэта, а не дазвол прпуская лекцыі ці замяняць аднаго выкладчыка другім, — рэальная студэнцкая дэмакратыя. Савецкія студэнты адчуваюць сябе гаспадарамі вышэйшай навучальнай установы, бо па-за іх увагай не застаецца ніводнае пачынанне, што хоць неяк упывае на жыццё інстытута.

Трэба сказаць і пра асноўнае права — права выбіраць і

[Заканчэнне на 4-й стар.]

Ленинград. Панорама Невы и Петропавловской набережной, открывающаяся из окон кабинета Андрея Петрова, как нельзя лучше настраивает на творческий лад: композитор работает над оперой «Петр Первый». «Это будет героико-патриотическое произведение, — рассказывает Андрей Павлович. — Меня увлекла одна из интереснейших страниц отечественной истории, когда Россия, по словам Пушкина, «вошла в Европу, как спущенный корабль, при стуке топора и при громе пушек».

В машинном зале Красноярской ГЭС. 6 миллионов киловатт — такова мощность установленных здесь двенадцати гидроагрегатов.

наши гости

ПАДЫХАЦЬ ВОДАРАМ РОДНЫХ ПАЛЁЎ

Трыццаць сем гадоў назад прадалі мы ў вёсцы Шчэрбава, што ў Камянецкім раёне, сваю небагатую гаспадарку і падаліся за акіяны. Доўга блукалі па Аргенціне ў пошуках хоць якога-небудзь кавалачка зямлі. Нарэшце нам пашчасціла: купілі невялікую сядзібку. Мужу ўдалося ўладкавацца рабочым на папяровую фабрыку.

І вось толькі цяпер змаглі мы зноў акінуць поглядам родную вёску, абняць сваякоў і знаёмых, падыхаць тым водарам палёў і лугоў, любоў да якіх увабралі ў сябе з матчыным малаком. Але дзе ж твая Грушкі, у якіх я нарадзілася і вырасла, дзе Шчэрбава, куды выйшла замуж? Няма пахіленых хатак з парослымі імхом саламяны-

мі стрэхамі, не гнуцца вяскоўцы ад цямна да цямна на сваіх вузкіх палосках, не б'юцца за межы браты ды суседзі... Нічога з таго, што так учэпіста трымала памяць, я не знайшла ў сучаснай Беларусі.

Мы з мужам гасцявалі ў маёй сястры Настасі, што жыве ў вёсцы Хмелева на Жабінкаўшчыне. Як не заабавацца было відовішчам жыва ў калгасе «Радзіма»? Буйныя, на ўсю далоню каласы жыта, ячменю, пшаніцы. Убіраюць іх калгаснікі з дапамогай камбайнаў. Машыны адвозяць зерне на механізаваныя такі. Там таксама ўсю цяжкую работу робяць механізмы.

Працаваць стала лягчэй, а зарабляюць людзі непараў-

наўча больш. Узяць хоць бы маіх сваякоў. І ў сястры Настасі ў Хмелеве, і ў брата Антона ў Каменцы, і нават у сястры Аўдоціі, якая засталася ўдавой і жыве ў Грушцы, прасторныя дамы. У кожнага ёсць пастаянная работа, а дома — свая гаспадарка. Павырасталі, вывучыліся іх дзеці. Яны таксама добра ўладкаваны. У кожнага спецыяльнасць і добры заробтак, свой дом або дзяржаўная кватэра.

Неяк у размове з землякамі я спытала:

— Вось прапанавалі б вам зноў абзавесціся ўласнай зямлёй, што б вы рабілі?

— А навошта нам уласная зямля? Толькі марныя клопаты. Ды і ніякі аднаасобнік не зможа гаспадарыць так эфектыўна, як калектыў, а значыць і зарабляць будзе меней, — адказалі мне.

Спачатку я не паверыла ў шчырасць такіх слоў: як гэта — патомныя сяляне і рэптам страцілі цікавасць да ўласнай зямлі? А калі пажы-

ла некалькі тыдняў сярод калгаснікаў, то пераканалася, што зямля корміць, поціць, апранае людзей не толькі тады, калі з'яўляецца іх прыватнай уласнасцю. Аказваецца, калі па-гаспадарску працаваць на зямлі супольна, яна становіцца яшчэ больш шчодрай, дае поўны дастатак.

І мы з мужам вельмі шчаслівыя, што хоць на схіле год зноў пабачылі тую мясціну, дзе нарадзіліся, выраслі. У гэтыя дні мы перажылі самыя светлыя, самыя радасныя хвіліны.

Ведаеце, усе гады мы так і не прынялі аргенцінскае падданства. І цяпер застаемся грамадзянамі Савецкага Саюза. Мусіць, і не паехалі б зараз назад у Аргенціну, каб не дзеці і ўнукі. Прывязалі нас абставіны да той далёкай зямлі, якая, аднак, не стала нам роднай. А вернемся да дзяцей — і зноў пачнецца туга па Бацькаўшчыне. І нішто не можа сцішыць гэтага вечнага суму.

Фядора ЮСКОВІЧ.

Пішучы землякі

Уладзімір Клішэвіч жыве ў Злучаных Штатах. Але душа яго парываецца да родных мясцін. Гэта асабліва адчуваецца ў верхах, якіх ён дасылае ў рэдакцыю. Смутак па Радзіме, пачуццё самоты і элегічнасць «Персідскіх матываў» Сяргея Ясеніна, відаць, вельмі глыбока кранулі Уладзіміра Сідаравіча, і ён пераклаў на беларускую мову некалькі вершаў вялікага паэта, 80-годдзе якога мы зараз адзначаем.

Сяргей ЯСЕНІН

Бывай, Баку! Не ўбачымся з табою.
Сум на душы цяпер і на душы спалох.
Балюча сэрца чую пад рукою, і слова — сябар — я адчуў мацней, чым мог.

Бывай Баку! Сінь цюркская, бывай!
Кроў халаднай, слабеюць мае сілы.

Я данясу, як шчасце, да магілы
І хвалі Каспія і Балаханскі май.

Бывай, Баку! Бывай, як песня мая,
Апошні раз я сябра абдыму...
Каб галава яго — шыпшына залатая —
Ківала мне ў бэзавым дымку.

І кветкі кажуць мне — бывай,
Галоўкі звесішы ад пачу, што я ніколі не пачу.
Ні твар яе, ні родны край.

Каханая, ну што ж, калі
Я бачыў іх у промнях мая.
І стук магільнае зямлі,
Як ласку новую прымаю.

Па ўсім, што я ў душы збярог,
Спраўляе злосны лёс хаўтуры.
А я раблю за крокам крок,
Што кімсьці ўжо не раз паўторан.

П Р А З

ТРЫЦЦАЦЬ ГОД

Добры дзень, дарагая рэдакцыя «Голас Радзімы»!

Больш за месяц гасціў я ў сваёй роднай вёсцы Стрыгін, што ў Бярозаўскім раёне на Брэстчыне. Прыехаў я на Радзіму з далёкай Аўстраліі. Я не быў у родных мясцінах трыццаць год і таму амаль нічога не пазнаў.

Усё перамянілася, мая Стрыгін адбудавана нанова. Людзі жывуць заможна і шчасліва. Прынялі мяне вельмі добра, прыходзілі правядаць мяне сваякі і суседзі, і я шмат дзе пабываў. Мне тут усё спадабалася, таму ў душы маёй захаваўся самы светлы пачуццё і добрыя ўспаміны.

Пішу я да вас яшчэ і таму, што вось ужо колькі год атрымліваю газету «Голас Радзімы». З яе многа даведаўся цікавага і карыснага. Галоўнае, што вы пішаце пра ўсё так, як ёсць на самай справе. У гэтым я пераканаўся, калі ўбачыў, як жывуць мае землякі ў Беларусі. Шчырае дзякуй вам за клопат і ўвагу да мяне.

З павагай
Аўстралія.

В. ДАМІНО.

Валянцін РЫБІЦКІ.

ПРАВА БЫЦЬ ГАСПАДАРОМ

[Заканчэнне.

Пачатак на 3-й стар.]

быць абраным у кіруючыя органы прафсаюза. Такого гонару ўдастойваецца самыя актыўныя, ініцыятыўныя студэнты, якія ўжо маюць вопыт прафсаюзнай работы, умеюць арганізаваць і павесці за сабой іншых.

Возьмем той жа самы політэхнічны. У вышэйшым органе мясцовага прафсаюза — прафкоме — засядаюць хлопцы і дзяўчаты, большасць з якіх прыйшлі ў інстытут пасля некалькіх гадоў работы на прадпрыемствах, ва ўстановах, у калгасах і саўгасах. Яны лепш за тых, хто паступіў пасля школы, ведаюць жыццё, разумеюць людзей. Напрыклад, Геннадзь Урбановіч, студэнт пятага курса інжынерна-педагагічнага факультэта, да інстытута працаваў на заводзе, служыў у Савецкай Арміі. Работу ў прафсаюзе інстытута пачынаў з самай нізавой пасады — быў прафоргам групы. Затым яго абралі ў прафбюро факультэта, а потым — і ў прафком інстытута. Цяпер ён — старшыня прафкома. Энергічны, прынцыповы кіраўнік, добры арганізатар і чуйны таварыш.

— Прафком інстытута складаецца з некалькіх камісій: сацыяльнага забеспячэння, ву-

чэбна-выхаваўчай, жыллёва-бытавой і іншых, — расказвае Геннадзь. — Да работы кожнай з іх прыцягнуты дзсяткі студэнтаў. Таму можна сцвярджаць, што ніводнае мерапрыемства не будзе ажыццёўлена, калі яно не папулярна сярод саміх студэнтаў.

У час маёй гутаркі з Генадзем у яго кабінет зайшла студэнтка, прафорг адной з груп. Пацікавілася, ці будзе аказана матэрыяльная дапамога яе аднакурсніцы Еве Краснік. «Заяву мы падавалі», — папярэдзіла яна пытанне старшыні.

Генадзь дастаў з папкі пратокол нядаўняга пасяджэння камісіі сацыяльнага забеспячэння, знайшоў названнае прозвішча. Супраць яго стаяла лічба — 40. Столькі рублёў атрымае дзяўчына ў дадатак да стывендыі. А ўвогуле, на аказанне матэрыяльнай дапамогі студэнтам штомесяц выдзяляецца каля пяці тысяч рублёў.

Камісія сацыяльнага забеспячэння займаецца таксама і размеркаваннем сярод студэнтаў пуцёвак у круглагодны санаторый-прафілакторый, які знаходзіцца на маляўнічым беразе Мінскага мора. Кожную змену там адпачываюць 130 палітэхнікаў. Некаторыя з іх атрымліваюць бясплатныя пуцёўкі, а астатнія плоцяць за іх толькі частку кошту. Другую частку пуцёўкі аплачвае прафсаюз. Усяго ж у год сваё здароўе ў санаторыях, дамах адпачынку, інстытуцкім спартыўна-аздараўленчым лагерах, які працуюць летам, па-

праўляюць каля паўтары тысячы студэнтаў. Пуцёўкі ўсюды размеркоўвае камісія па сацыяльнаму забеспячэнню.

...Пасля дзяўчыны-прафорга ў кабінет з шумам увайшла адразу цэлая група хлопцаў.

— Гена, сёння ў нашым інтэрнаце сход — выбары студсавета. Ці будзе хто-небудзь з прафкома?

— Абавязкова! — запэўніў старшыня. — Прыйдучы члены жыллёва-бытавой камісіі. Я, мабыць, таксама буду.

Ужо сама назва — «жыллёва-бытавая» — гаворыць аб тым, што камісія займаецца пытаннямі пасялення ў інтэрнат, арганізацыяй быту, адпачынку студэнтаў у маштабе ўсяго інстытута. А яе органы на месцах, гэта значыць у інтэрнатах, — студэнцкія саветы.

Ёсць у прафкоме і камісія грамадскага кантролю. Яе члены сочаць за работай 2 сталовых і 11 буфетаў інстытута. Яны правяраюць тэхналогію прыгатавання, якасць ежы, меню, санітарны стан пунктаў харчавання...

Але не толькі ў кантролі за захаваннем правоў студэнтаў санс дзейнасці прафсаюза вышэйшай навучальнай установы. Не менш важна і тое, што будучыя інжынеры — кіраўнікі вытворчасці — праходзяць тут добрую школу гаспадарання.

У руках прафкома знаходзіцца немалыя сродкі. Іх трэба правільна размеркаваць: колькі выдзеліць на матэрыяльную дапамогу студэнтам, колькі на набыццё пуцёвак, спортінвентару, мэблі для інтэрнатаў, на ўтрыманне сана-

торыя-прафілакторыя, спартыўнага лагера. Прафком кантралюе таксама работу шматлікіх грамадскіх арганізацый. І за ўсім гэтым — людзі. Вось тут і выпрацоўваецца арганізатарскія здольнасці, уменне рупліва гаспадарыць. Работа ў розных органах прафсаюзнага саюза развівае дзелавую ініцыятыву, павышае грамадскую актыўнасць, самастойнасць маладых людзей, вучыць іх бачыць перспектывы сваёй працы. Таму важна, каб як мага больш студэнтаў прайшлі такую школу.

У БПІ з 13 тысяч студэнтаў, членаў прафсаюза, звыш тысячы прыцягнуты да непасрэднай работы ў камісіях, прафбюро курсаў, студсаветах. Яшчэ тысячы выконваюць пастаянныя даручэнні прафкома, прымаюць удзел у яго мерапрыемствах. Навука кіраваць спатрэбіцца ім у будучым пры вырашэнні важных і складаных праблем жыцця вытворчых калектываў. Таму на прадпрыемствы пасля заканчэння інстытута прыйдучы не проста маладыя спецыялісты, у якіх за плячыма вялікі багаж тэарэтычных ведаў, а і дбайныя гаспадары, умельцы кіраўнікі.

Як бачыце, савецкія студэнты меюць разнастайныя правы і спадна карыстаюцца імі. У нас, аднак, няма тых вострых супярэчнасцей, якія на Захадзе прыводзяць да канфліктаў паміж студэнцтвам і дзяржавай, і таму многія пытанні жыцця вышэйшай навучальнай установы вырашаюцца лёгка і мірна.

СОТРУДНИЧАТЬ РАДИ МИРА И ПРОГРЕССА

ЭТА СТАТЬЯ ГАРРИ БРИДЖЕСА, ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ПРОФСОЮЗА ПОРТОВЫХ ГРУЗЧИКОВ И СКЛАДСКИХ РАБОЧИХ ЗАПАДНОГО ПОБЕРЕЖЬЯ АМЕРИКИ, ВЗЯТА НАМИ ИЗ ГАЗЕТЫ «ДИСПЭТЧЕР», ИЗДАЮЩЕЯСЯ В САН-ФРАНЦИСКО.

Моя жена и я провели две недели в Советском Союзе по приглашению Всесоюзного Центрального Совета Профессиональных Союзов и ЦК профсоюза рабочих морского и речного флота. Визит был приурочен к празднованию 30-летия Победы над фашистской Германией.

Нам хотелось бы прежде всего сказать, что повсюду мы обнаружили желание откровенно и в дружественной обстановке обсудить важнейшие вопросы.

После Москвы мы отбыли в Одессу — крупный порт на Черном море, где через тридцать лет после разгрома фашизма все еще помнят ужасы оккупации. Мы посетили один из памятников павшим в боях за Одессу и возложили венки к его подножию.

Нам также показали дом отдыха для рабочих — таково его официальное название, которое не совсем точно говорит о функциях этого учреждения. Это большое здание и обширная территория содержатся профсоюзом рабочих морского и речного флота для того, чтобы они сами и их семьи могли проводить здесь свои отпуска. Но в то же время здесь налажено и общее медицинское обслуживание, а также проводятся курсы лечения от некоторых видов заболеваний, таких, как ревматизм и артрит.

Нас пригласили в детский сад неподалеку от портового города Ильичевска, который также находится в ведении профсоюза рабочих морского и речного флота. Все дети получают полноценное питание, хорошо одеты и выглядят как веселая, счастливая группа. Месячная плата минимальная и включает питание и медицинское обслуживание. Ежемесячно каждый ребенок проходит медицинское обследование. Мы не могли не подумать о том, что миллионы американских семей хотели бы иметь подобные учреждения у себя в стране.

В училище, которое готовит кадры для работы на судах, а также портовых рабочих и докеров, обучение ведется по тщательно разработанной программе и предусматривает подготовку работников всех специальностей — от морских инженеров до матросов и докеров. Большая разница между учебной программой в Советском Союзе и США заключается в том, что советская программа рассчитана на более глубокое изучение техники. В процессе обучения используются модели и наглядные пособия, демонстрирующие внутреннее устройство различного оборудования, работу двигателя, трансмиссий и электрических систем. Таким образом, выпускники училища становятся отличными механиками, которые понимают работу и взаимодействие частей механизмов, мо-

гут управлять ими и обладают достаточными знаниями для необходимого ремонта.

Мы побывали в гостях у бригадира комплексной бригады докеров порта Ильичевска Анатолия Барановского, который был гостем на конференции нашего профсоюза в Ванкувере в апреле этого года. Он живет в обычной квартире, на пятом этаже с женой Верой и двенадцатилетней дочерью. Нельзя сказать, что квартира изящная, но очень уютная. Конечно же, был стол, уставленный закусками, фруктами и неизменными бутылками пива и вина.

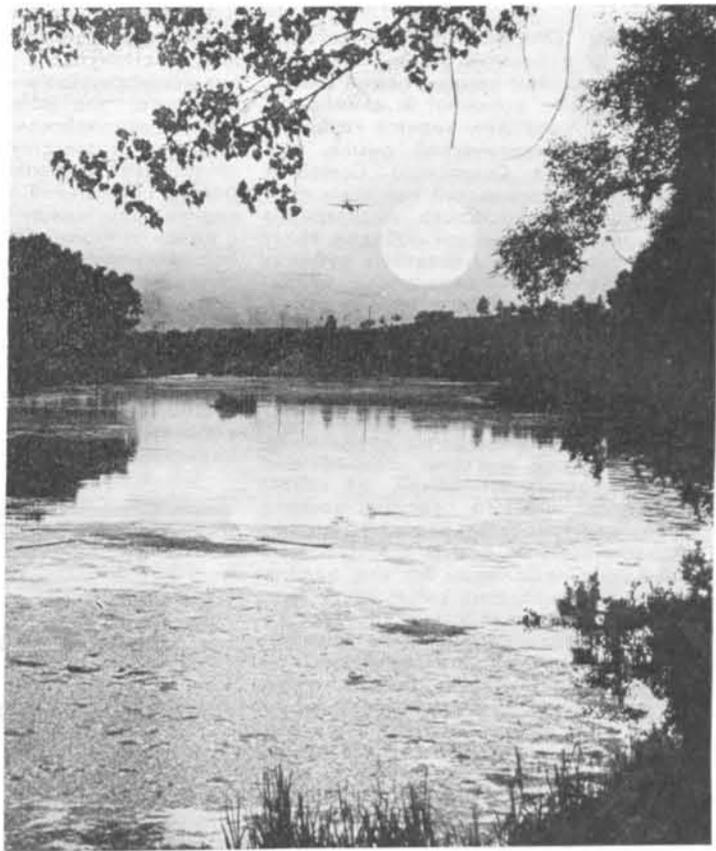
Четвертого мая ночным поездом мы отбыли в Ленинград.

Следующий день мы посвятили знакомству с ленинградским портом, начав с учебного центра по подготовке моряков и докеров, где также используется много различного учебного оборудования. На катере нас доставили на строительство нового контейнерного порта. В Ленинграде, как и в Одессе, стоит много судов, готовых к фрахту. Опять мы стали свидетелями высокой степени механизации: тракторы, автомобили, тягачи. Кроме того, порт принимает и иностранные пароходы, доставляющие грузы в Советский Союз. Большое число их с различными грузами ушло прямыми рейсами на Кубу, с которой ведется значительная торговля, и, конечно, в другие страны.

Утром 9 мая мы были на митинге молодежи на Красной площади. Сюда вместе с юношами и девушками пришли ветераны войны, участники партизанского движения и подполья, все с флагами, лозунгами и знаменами. Я слушал простые, проникновенные, волнующие речи, в них красной нитью проходила одна и та же мысль: прошлое не должно повториться, мы никогда не допустим повторения войны.

Я был взволнован, когда убедился, что представители страны, которая потеряла за время войны более 20 миллионов человек, считают своим долгом борьбу за разрядку международной напряженности, установление мира во всем мире, объединение сил для борьбы ради мира и прогресса.

Они обращались с призывом бороться за претворение в жизнь этой великой задачи не только к своим соотечественникам — старикам и молодежи, ветеранам, мужчинам и женщинам, — но их речи были обращены ко всем людям, рабочим Соединенных Штатов и всего мира. Это было впечатляющее зрелище, и я проникся чувством благодарности к великому социалистическому государству, которое, так же как во время второй мировой войны, защищает мои интересы.

Украина Мінска.

Фотазціуд Я. КАЗЮЛІ.

Што? * Як? * Чаму?

Значэнне слова «семестр» ведаюць усе студэнты свету. Гэта палова навучальнага года. А значыць, у годзе можа быць толькі два семестры. Аднак савецкія студэнты ў апошнія гады часта ужываюць паняцце

ТРЭЦІ СЕМЕСТР

...Залівістая медзь аркестраў, пунсовыя палотнішчы транспарантаў, зялёнага колеру форменкі на хлопцах і дзяўчатах, дзе намалеваны самыя дзіўныя эмблемы і выведзены словы «Шукальнік», «Рамантык», «Спектр», «Інтэграл», «Ветразь», «Брыганціна»... а ўздоўж перона — цэлыя астравы вялізных турысцкіх рукзакоў, паверх якіх блішчаць лакавымі дэкамі гітары. Так кожнае лета з вакзалаў нашых буйных гарадоў на будоўлі працоўнага, трэцяга семестра, ад'язджаюць студэнцкія атрады.

Хто ж уваходзіць у гэтыя атрады, і якая сіла прымушае маладых людзей замест бестурботных канікулаў дзесьці на беразе возера ехаць немаведама ў якую далечыню, каб на два месяцы стаць мулярамі, тынкаўшчыкамі, землякопамі, цеслярамі?

Студэнцкія будаўнічыя атрады ствараюцца камсамольскімі арганізацыямі вышэйшых навучальных устаноў, а таксама тэхнікумаў і вучылішчаў са студэнтаў-добраахвотнікаў. Але стаць членам атрада, або як прынята называць, байцом, можа не кожны. Залічваюцца толькі тыя, хто паспяхова спраўляецца з навучальнай праграмай, прыгодны па стану здароўя.

Імкненне студэнтаў трапіць у будаўнічыя атрады — не проста жаданне зарабіць за лета грошай, а тая ж самая прага, што клікала іх бацькоў на будаўніцтва Магніткі і Турксіб, Днепрагэса і Камсамольска-на-Амуры. Гэта імкненне ў цяжкіх умовах выпрабаваць свой характар, сілу волі. Гэта патрыятычнае жаданне ўкласці часцінку сваёй працы ў агульную стваральную працу мільянаў савецкіх людзей.

Студэнты нездарма называлі сваю летнюю працоўную дзейнасць «трэцім семестрам». Час, праведзены ў будаўнічых атрадах, — гэта таксама месяцы вучобы. Юнакі і дзяўчаты пазнаюць сапраўдныя жыццёвыя вартасці. «Работа гэтых атрадаў лішні раз даказвае, — гаворыў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў, — што ўдзел студэнтаў у грамадскім жыцці — не гульня ў самастойнасць, а паўнакроўная, практычна карысная дзейнасць, якая многа дае маладому чалавеку, развівае пачуццё адказнасці, прыносіць прызнанне грамадства».

Гісторыя працоўнага руху беларускага студэнцтва налічвае ўжо 12 гадоў. У 1963 годзе ва Уральскай вобласці Казахстана працавалі 2 500 пасланцоў з 16 вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі. «Планета цаліна» стала першым адрасам трэцяга семестра беларускіх студэнтаў. «Мы будзем цаліну, цаліна будзе нас!» — такім быў дэвіз пакарыцеляў казахскіх стэпаў.

Сёлета на будоўлях працавалі больш за 20 тысяч студэнтаў з Мінска, Гомеля, Гродна, Віцебска, Брэста, Магілёва, Горак і іншых гарадоў. 630 атрадаў раз'ехаліся ва ўсе куткі Беларусі, краіны і нават за мяжу — у Чэхаславакію, Польшчу, Германскую Дэмакратычную Рэспубліку, Балгарыю. Беларускае студэнцтва працавала на самых адзекных участках п'яцігодкі — меліярацыі Палесся і ўзвядзенні карпусоў Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода, яны шэфствавалі над культурна-бытавымі і прамысловымі аб'ектамі ў Акцябрскім раёне Гомельскай вобласці — славу тай у свой час Рудзельскай рэспублікі — і добраўпарадкавалі горад Гагарын — радзіму першага ў свеце касманаўта, пракладвалі чыгуначныя рэйкі на трасе Байкала-Амурскай магістралі і манціравалі карпусы аўтазавода ў Набярэжных Чаўнах.

Толькі за лета прадстаўнікі беларускага студэнцтва асвоілі каля 40 мільянаў рублёў капітальных укладанняў. А ўсяго за п'яцігодку студэнцтва краіны ўнесла ў агульнанародную скарбонку 5 мільярдаў рублёў. Там, дзе летам пабывалі хлопцы з малаўнічымі эмблемамі на рукавах форменак, засталіся новыя сельскія школы і жывёлагадоўчыя памяшканні, працягнуліся меліярацыйныя каналы і ніткі нафтаправодаў, на былых пустэчах паўсталі жылыя дамы і карпусы прадпрыемстваў.

Вялікую карысную дзейнасць студэнцкіх будаўнічых атрадаў высока ацэньваюць партыя і савецкі ўрад. Лепшыя з лепшых байцоў атрадаў узнагароджваюцца ордэнамі і медалямі. Сёлета, віншуючы студэнтаў з асваеннем 5 мільярдаў рублёў капітальных укладанняў, Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў сказаў: «Сотні разнастайных прамысловых і сельскагаспадарчых аб'ектаў, тысячы кіламетраў ліній электраперадачы, чыгуначных і шасейных дарог, новыя жылыя дамы, школы і прадфесійна-тэхнічныя вучылішчы, бальніцы і клубы, пабудаваныя студэнцкімі будаўнічымі атрадамі за гады дзевятай п'яцігодкі, — гэта канкрэтны ўклад у ажыццяўленне рашэнняў XXIV з'езда КПСС, яркае праяўленне грамадзянскай і палітычнай сталасці вучнёўскай моладзі».

ЛЮБЫЯ СЭРЦУ МЯСЦІНЫ

СЦЕЖКАМІ МІКАЛАЯ РАМАНОЎСКАГА

Стайце ў Цімкавічах цагляная каплячка. Калі яе пабудавалі, не памятаюць нават старажылы старадаўняга мястэчка. І вось нядаўна пад тоўстым слоем вапны муляры выявілі на сцяне гранітную пліту з высечаным надпісам: «19 февраля 1861 года. В память освобождения крестьян от крепостной зависимости».

Ашуканы цімкавіцкі мужык ахвяраваў апошняю капейку, каб узваліць царскую «літасць». Але маніфест Аляксандра II не вызваліў яго ад бяспраўя і галечы. Сапраўднае шчасце і свабоду прынесла толькі Савецкая ўлада. Яна цалкам змяніла жыццё працаўніка вёскі, раскрыла шырокую дарогу для развіцця культуры і творчасці народа. Як убога выглядае цяпер гэты стогодарны помнік па суседству з сучаснымі архітэктурнымі збудаваннямі! Толькі два месяцы назад у Цімкавічах уступіў у строй прыгожы будынак гандлёвага цэнтру з двума прадуктовымі магазінамі, кнігарняй, сталовай і кафэ. На чарзе — увод у дзейнасць двух магазінаў — па продажы гаспадарчых і культурных тавараў. А насупраць узвышаецца трохпавярховы будынак сярэдняй школы, якая носіць імя слаўтага земляка, вялікага майстра беларускай прозы Кузьмы Чорнага.

Жыццё і творчасць Мікалая Раманоўскага

(Кузьмы Чорнага) песна звязана з Цімкавічамі і навакольнымі вёскамі. Тут сярод бароў і палёў песеннай Капыльшчыны прайшло яго дзяцінства, тут ён працаваў у валасным рэўкоме, павятовым ваенным камісарыяце, адсюль пачаўся яго шлях у вялікую літаратуру. Дзе б ні быў Мікалай Карлавіч, а ў думках ён заўсёды пераносіўся ў любыя сэрцу мясціны, дзе жылі героі яго раманаў, аповесцяў, апавяданняў. У ліпені 1944 года ён з радасным хваляваннем запісаў у сваім дзёніку: «Учора ўночы паведамілі ў зводцы, што ўзялі Цімкавічы, Вялікую Раёўку, Жавалкі... Родныя мае мясціны. Як мая душа рвецца туды! Там жывуць усе мае персанажы. Усе дарогі, пейзажы, дрэвы, хаты, чалавечыя натуры, пра якія я калі-небудзь пісаў. Гэта ўсё адтуль, сапраўднае».

Гэтыя радкі пісаліся ў час ваеннага ліхалецця, калі ў Цімкавічах на папалішчы жылі сёстры пісьменніка, калі аплакавалі родных і блізкіх людзі суседніх вогненых вёсак Прусаў і Жавалкаў, калі палымом зарасталі палі... Як бы ўзрадаваўся цяпер Мікалай Карлавіч, калі б зноў прайшоў сцежкамі свайго юнацтва і творчай сталасці! Паблізу Цімкавіч ён убачыў бы новы пасёлак — цэнтр саўгаса «Цімкавіцкі», карпусы новага завода жалезабетонных вы-

(Заканчэнне на 8-й стар.)

ВТОМ, что 30-летие со дня окончания второй мировой войны народы нашей планеты отмечают в атмосфере разрядки, видится глубокий символический смысл. Решающие усилия Советского Союза в борьбе антигитлеровской коалиции против фашизма и японского милитаризма увенчались исторической победой. Ныне СССР находится на передовых рубежах борьбы за мир. И самое яркое свидетельство тому—последовательная реализация Программы мира, разработанной XXIV съездом КПСС.

Это чрезвычайно актуальная и в то же время глубоко реалистическая, конкретная и конструктивная программа оздоровления международного климата, перестройки всей системы современных международных отношений на основе принципов мирного сосуществования. Она предусматривает, как известно, ликвидацию военных очагов в Юго-Восточной Азии и на Ближнем Востоке, недопущение использования силы или угрозы силой в отношениях между государствами, осуществление коренного поворота к разрядке и миру на европейском континенте и претворение здесь в жизнь идеи коллективной безопасности, запрещение всех видов оружия массового уничтожения, завершение ликвидации колониализма и расизма, развитие взаимовыгодного делового сотрудничества стран с различным социальным строем. Не случайно страны социалистического содружества, объединенные общностью социального строя, единством целей и идеологии, рассматривают Программу мира как общую внешнеполитическую платформу и активно способствуют претворению ее в жизнь.

Какое бы направление, какой бы участок борьбы за мир мы ни взяли в настоящее время, повсюду видны благотворные перемены. В результате героической борьбы народов Индокитая против империалистической агрессии и антинародных марионеточных режимов—борьбы, опирающейся на солидарность и поддержку СССР, других стран социализма, всех прогрессивных сил, удалось погасить военный очаг в Юго-Восточной Азии. Это во многом способствовало оздоровлению всего политического климата в мире.

С созыва в декабре 1973 года Женевской конференции был начат процесс политического урегулирования этого конфликта на Ближнем Востоке. Правда, коренные причины этого конфликта пока не устранены. Тем не менее политическое урегулирование ближневосточного кризиса, на наш взгляд, вполне возможно. Оно возможно на основе полного освобождения Израилем оккупированных им арабских территорий, обеспечения законных прав арабского народа Палестины вплоть до создания его собственного государства, гарантирования права всех стран региона на независимое, мирное и добрососедское существование. Достижению этих целей и могла бы, очевидно, способствовать Женевская конференция, за скорейшее возобновление работы которой последовательно выступает Советский Союз.

Серьезные сдвиги происходят в Европе—на континенте, в течение веков бывшем ареной кровопролитных сражений, пережившем две мировые войны. Инициатива СССР и других стран социалистического содружества, поддержанная западноевропейскими государствами, США и Канадой, увенчалась беспрецедентной в истории встречей их руководителей и деятелей. Сопровождение по безопасности и сотрудничеству в Европе коллективно подвело политический итог второй мировой войны, подтвердило бесплодность и вредность политики «с по-

зиции силы», политики «холодной войны». Достиженные в результате совещания договоренности—это итог всего позитивного, что было сделано до сих пор на европейском континенте и что получило соответствующее международно-правовое закрепление в виде двусторонних соглашений, заключенных в последние годы между Советским Союзом, с одной стороны, Францией, ФРГ, США, Великобританией, Италией, Канадой—с другой, а также между рядом других стран. Вместе с тем итоги совещания—это и отправной пункт для последующего продвижения Европы по пути прочного мира, исключения войны из жизни народов.

Общеввропейское совещание стало событием огромного международного значения. Оно положило начало новому

нимаются также шаги к созыву Всемирной конференции по разоружению, предложение о проведении которой было внесено Советским Союзом.

В соответствии с Программой мира СССР вместе с другими странами социалистического содружества активно борется против колониализма и расизма в любых их проявлениях. Под напором освободительного движения ныне рухнула последняя колониальная империя—португальская. СССР неизменно поддерживает борьбу народов Зимбабве (Родезии) и ЮАР против расистских режимов. Он оказывал и оказывает большую разностороннюю помощь молодым национальным государствам в упрочении их национальной независимости.

Широко известны также усилия СССР и других социалистических стран по раз-

Однако процесс перестройки международных отношений на основе мирного сосуществования не идет сам по себе, он требует больших усилий. Каждый рубеж на пути к прочному миру берется с боем, в острых столкновениях с наиболее реакционными и агрессивными силами империализма и их пособниками.

В настоящее время на мировой арене происходит борьба двух противоположных тенденций. Одна из них—тенденция к разрядке международных напряженности, укреплению мира и развитию международного сотрудничества на основе мирного сосуществования, другая—на возврат к «холодной войне», обострению международной обстановки, на подхлестывание гонки вооружений.

В борьбе против разрядки, по существу, единым фронтом выступают военные бизнес, ультраправые и консервативные элементы, правые и «левые» ревизионисты, маоисты. Всех их объединяет одно—безудержный антикоммунизм и антисоветизм. Стремясь «смазать» впечатление от того глубокого влияния, которое Программа мира оказывает на все развитие международной обстановки, они фальсифицируют цели внешней политики СССР, всего социалистического содружества. Чего стоят, например, их утверждения, будто советская Программа мира преследует цель получения каких-то «односторонних выгод» социалистическими странами, будто разрядка напряженности—это не что иное, как «улица с односторонним движением». Но разве от потепления международного климата выигрывают только социалистические страны? Разве в условиях разрядки не чувствуют себя увереннее народы, скажем, США, ФРГ или Индии? Разве развитие делового сотрудничества между государствами с различным общественным строем не помогает трудящимся капиталистических стран преодолеть последствия нынешних экономических неурядиц, повлекших рост безработицы и снижение материального уровня жизни?

Противники разрядки тем не менее активно действуют в своем стремлении затормозить этот процесс, повернуть вспять нынешнее развитие в мире к мрачным временам «холодной войны». Они не только пытаются опорочить саму идею разрядки, оклеветать Программу мира. Они предпринимают попытки сорвать политическое урегулирование конфликта на Ближнем Востоке, осложнить обстановку в других районах мира, о чем свидетельствуют, в частности, события вокруг Кипра и Португалии, изобретают все новые предлоги для того, чтобы помешать достижению успеха в деле разоружения.

В таких условиях СССР и другие социалистические страны проводят твердую линию, преследующую цель не допустить срывов в развитии процесса разрядки. Честно и лояльно сотрудничают со всеми, кто хочет мира и стоит на почве реализма, они дают решительный отпор организаторам международных провокаций и авантюрам, сторонникам подстегивания гонки вооружений.

Несмотря на сложность современной международной обстановки, Советский Союз вместе с другими странами социалистического содружества продолжает свое «мирное наступление». В результате осуществления Программы мира удалось отодвинуть угрозу мировой войны, значительно оздоровить международный климат. Программа мира стала важнейшим решающим фактором процесса разрядки международной напряженности.

Валерий КАЧАНОВ,
кандидат юридических наук.
АПН.

РЕШАЮЩИЙ ФАКТОР РАЗРЯДКИ

Сущность Программы мира — Благотворные перемены
— Новый этап разрядки — Против гонки вооружений — Сотрудничество — это торговля — Борьба двух тенденций.

этапу разрядки международной напряженности, стало важной вехой на пути утверждения принципов мирного сосуществования государств с различным социальным строем в практике международных отношений. Вместе с тем очевидно, что договоренности, достигнутые на совещании, полностью отвечают тем принципам мирного сосуществования, которые в свое время были разработаны основателем первого в истории социалистического государства В. И. Лениным и которые получили свое дальнейшее развитие в Программе мира.

В духе этой Программы Советский Союз предпринял также ряд шагов, направленных на запрещение оружия массового уничтожения, на ограничение гонки вооружений. В результате в этой области достигнут ряд серьезных успехов. Исключительно важное значение имеют, например, подписанное 22 июня 1973 года в Вашингтоне советско-американское соглашение о предотвращении ядерной войны, а также ряд соглашений в области ограничения стратегических вооружений.

Стремясь дополнить разрядку политическую разрядку военной, СССР вместе с другими социалистическими странами принимает активное участие в проходящих в Вене переговорах о взаимном сокращении вооруженных сил и вооружений в Центральной Европе.

В борьбе за упрочение процесса разрядки социалистические страны, проводящие принципиальный и согласованный внешнеполитический курс, стремятся как можно шире использовать возможности ООН. По их инициативе Генеральная Ассамблея ООН приняла, например, решение о запрещении применения силы в международных отношениях с одновременным запретом навечно применять ядерное оружие. В ООН предпри-

виту предусмотрено Программой мира взаимовыгодного международного сотрудничества, представляющего собой материальную основу разрядки. Из года в год растет их товарооборот с капиталистическими странами, хотя его объем еще не всегда соответствует имеющимся возможностям и порой наталкивается на всякого рода дискриминационные ограничения, представляющие собой одно из наслоений «холодной войны». Двустороннее взаимовыгодное сотрудничество СССР с рядом капиталистических государств развивается на основе долгосрочных соглашений—такие соглашения имеются, например, с Францией, ФРГ, Австрией, Финляндией, Италией, Англией. Во время третьей советско-американской встречи на высшем уровне (27 июня—3 июля 1974 г.) было подписано рассчитанное на 10 лет соглашение между СССР и США о содействии экономическому, промышленному и техническому сотрудничеству.

Советский Союз со своей стороны делает все возможное для расширения процесса разрядки, для того, чтобы сделать этот процесс необратимым. Это еще раз подчеркнул на торжественном собрании в Кремле, посвященном 30-летию Победы над фашизмом, Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. Брежнев. «Опыт военных лет показал,—отметил он,—что различие общественных систем не является препятствием для объединения усилий в борьбе против агрессии, за мир и международную безопасность. В годы войны мы сотрудничали, и сотрудничали неплохо, чтобы быстрее кончить войну. Теперь мы решаем другую, не менее важную и, пожалуй, более сложную задачу—наладить сотрудничество для того, чтобы не допустить новой всемирной катастрофы».

З АПОШНІХ ВЕРНІСАЖАЎ

Цэлы месяц у выставачнай зале Саюза мастакоў БССР экспанаваліся работы беларускіх мастакоў, якія яны прывезлі з вандровак па Еўрапейскіх краінах. Геаграфія паездак вельмі шырокая—ФРГ, Англія, Італія, Францыя, Венгрыя, Румынія. На выстаўцы было прадстаўлена звыш ста работ дваццаці аўтараў.
НА ЗДЫМКАХ: Г. ВАШЧАНКА. «Стары Сінаі» [з серыі «Па Румыніі»]; У. САДЗІН. «Кельн» [з серыі «Па гарадах ФРГ»]; Р. КУДРАВІЧ. «Адыходзячае» [з серыі «Венгрыя»].

ГОРДАСЦЬ РАСІІ

Да 80-годдзя з дня нараджэння Сяргея ЯСЕНІНА

Уся яго паэзія — апо-
весць, расказаная ім пра
сябе, аповесць - споведзь аб
яго нялёгкім шляху ў буду-
чыню. «Сяргея Ясеніна не
схаваеш, не выкрасліш з на-
шай рэчаіснасці». — пісаў
аб ім М. Горкі, які бачыў
у паэце «яркі і драматычны
сімвал непрымірымага рас-
колу старога з новым». Русь
з яе дарогамі пад асветле-
най у зімовую ноч поўняй.
Русь з яе малавіным полем і
васількамі ў жыцц, яркімі
фарбамі і духмянымі пахамі
— усё гэта хвалюе, глыбока
западае ў душу, не забы-
ваецца, стаіць перад вачыма.
Сонца, як саха, маладзік, як
ягня... Уражлівае, яркае,
запамінальнае. Родная рус-
кая прырода вызначае тэма-
тыку ранніх вершаў паэта, і
характэр гэтага свету злі-
ваецца з гарачай любоўю да
свайёй радзімы, Расіі. Але як
бы многа ні пісаў паэт аб
прыродзе, ён усё роўна не
быў бы такім для нас ціка-
вым, калі б у яго паэзіі не
присутнічаў чалавек, які
ўзаемаздзейнічае з прыродай,
чалавек, які адчувае сябе
жывой, непасрэднай часцін-
кай яе, творцам і гаспадар-
ом.

Час канчатковага фармі-
равання, сталасці яго рэд-
каснага, унікальнага таленту
прышаў на самыя першыя
паслякастрычніцкія гады.
Добра вядома, што склада-
насць часу і сялянскае паход-
жанне, якое давала аб сабе
знаць, прадвызначылі скла-
данасць, часам супярэчлі-
васць яго пошукаў і захап-
ленняў. Не са ўсім аджытым,
адыходзячым у мінулае ён
лёгка расставаўся, не ўсё
разумеў — гэта натуральна.
Але галоўнае ў ім было —
любоў да Расіі і поўнае пры-
няцце Саветскай улады.

У 1919 годзе Сяргей Ясе-
нін піша ў заяве: «Прызнаю-
чы сябе па перакананнях
ідэйным камуністам, які пры-
мыкае да рэвалюцыйнага ру-
ху, прадстаўленага РКП, і
актыўна працягваючы гэта ў
маіх паэмах і артыкулах,
прашу залічыць мяне ў са-
праўдныя члены літаратурна-
мастацкага клуба Саветскай
секцыі пісьменнікаў,
мастакоў і паэтаў».

Небо — как колокол,
Месяц — язык,
Мать моя — родина,
Я — большевик.

І ўжо да канца — скрозь

перыпетый яго жыцця і твор-
часці — гэта лінія накрэсле-
на моцна і выразна:

Я вижу все
И ясно понимаю,
Что эра новая —
Не фунт изюму вам,
Что имя Ленина
Шумит, как ветер, по краю,
Давая мыслям ход,
Как мельничным крылам.

Яскрава бачна цэнтраль-
ная тэма ясенінскай лірыкі

пасля Вялікага Кастрычніка.
Ён адным з першых убачыў
і ўславіў маладосць рускіх
вёсак, з добрай заідрасцю
нісаў пра вясковы камсамол
пачатку 20-х гадоў, імкнуўся
заныць і па праву заняў сваё
месца працаўніка - паэта ў
вялікай Краіне Саветаў.

Побач з многімі саветскімі
паэтамі Сяргей Ясенін з га-
рачай любоўю бярэцца за
стварэнне паэтычнага вобра-
за У. І. Леніна: у 1924 годзе
ён адгукнуўся на смерць
правадыра ў паэме «Гуляй-
поле», зрабіў першую сваю
спробу адлюстраваць паэтыч-
нымі радкамі яго вобраз.
Праз год у вершы «Капітан
зямлі» ён пісаў аб тым, што
быў бясконца шчаслівы —
яму давялося аднымі пацуч-
цамі з ім дыхаць і жыць. Ясе-
нін параўноўвае Ільіча з ру-
лявым вялікага карабля:
«Уся партыя — яго матро-
сы». Вобраз У. І. Леніна
ўславіў Ясенін і ў «Баладзе
пра дваццаць шэсць», якая
з'яўляецца адным з помнікаў
саветскай рэвалюцыйна-ге-
раічнай паэзіі. У залатую
скарбонку саветскай літарату-
ры ўваходзіць яго лепшы
твор — паэма «Анна Снегі-
на».

Яшчэ юнаком С. Ясенін
напісаў цудоўныя словы, якія
можна і пракрычаць свету ў
шырокім полі, і прашаптаць
сябру ў цесным пакоі:

Если крикнет рать святая:
«Кинь ты Русь, живи в
раю!»

Я скажу: «Не надо рая,
Дайте родину мою».

У гэтым увесць Ясенін, та-
му што не толькі асноўнае ў
ім — пацучцё радзімы, але і
сам ён для нас яе частка, як
нашы палі і пералескі.

80-годдзе з дня нараджэн-
ня паэта святкавала ўся краі-
на. Шмат цёплых слоў было
сказана тым, хто ведаў яго,
і тым, хто рос і вучыўся
пазнаваць і любіць Радзіму
па яго вершам.

Беларускай грамадскасцю
былі праведзены ўрачыстыя
вечары, прысвечаныя гэтай
паэме. Рэспубліканскі друк
змясціў артыкулы і вершы
паэта ў перакладзе на белару-
скую мову. Друкуючы ніжэй
некалькі перакладаў, мы
хочам яшчэ раз прыгадаць
яго шчырыя песні, якія заў-
сёды хвалявалі і будуць хва-
ляваць яшчэ не адно пака-
ленне. Сапраўдная паэзія ні-
колі не старэе.

БАЛАДА ПРА ДВАЦЦАЦЬ ШЭСЦЬ

(УРЫВАК)

Коціць поўню, як дыню,
Ноч.
Хваля ў бераг б'е —
Не суроч!
Вось у гэткую ж ноч
І туман
Расстраляў іх
Атрад англічан.
Камунізм —
Сцяг усіх свабод.
Ураганна ўскіпеў
Народ.
На імперыю ўсталі
У рад
Селянін
І пралетарыят.
У Расіі,
Як помсты кліч,
Бацька строгі быў наш
Ільіч.
А на ўсходзе,
Дзе шабляў шчэць,
Іх было
26.
Кожны помніць
Той,
Поўны нягод,
18-ы сумны
Год.
І канаў
Ад здрадніцкіх ран
Абстраляны
Азербайджан.
Цяжкі быў
Камуне
Удар.
Край не вытрымаў —
Паў, змагар.
Як ад жаху
Не аглушэць,
Вестку ўчуўшы
Пра 26!!
У пяскі, што як плаўлены
Воск,
Звезлі іх
За Краснаводск,
І хто шабляй,
Хто куляй у бок —
Іх паклалі на жоўты
Пясок,
26 іх было,
26.
Ля магіл іх

Вятрам цішэць.
У сэрцы кожным
Гневам расце
Іх расстрэл
На 207-й
Вярсце.

Камунізм —
Сцяг усіх свабод.
Ураганна ўскіпеў
Народ.
На імперыю ўсталі
У рад
Селянін
І пралетарыят.
У Расіі,
Як помсты кліч,
Бацька строгі быў наш
Ільіч.
А на ўсходзе,
Дзе шабляў шчэць,
26 іх было,
26.

Неба ясніцца
Сіні ўспых.
Дарагіх
Ценяў
Гоман заціх.
Хто прастрэланы ў грудзі,
Хто ў скронь.
Ахч-Куйма
Кліча іх праз агонь.
Даль
Песняй, паэце,
Шкваль.
Сённяя сіні
Неба паркаль...
Мору —
Песняю харашэць.
26 іх было,
26.

Шаганэ ты мая, Шаганэ!
Ці таму, што на поўначы доля,
Я гатоў расказаць табе поле,
Як ад поўні святлей збажыне.
Шаганэ ты мая, Шаганэ.

Ці таму, што на поўначы доля,
Што там поўня паўней у сто
раз,
Як ні быў бы прыгожы Шыраз,
Ён не лепш ад разанскіх
раздолляў.
Ці таму, што на поўначы доля,
Я гатоў расказаць табе поле,
Валасы ўзяў я ў жыта, з імжы,
Як захочаш, на палец вяжы, —

Я не чую ніякага болю.
Я гатоў расказаць табе поле.
Як ад поўні святлей збажыне,
Ты па сукрах маіх здагадайся.
Дарагая, жартуй, усміхайся,
Не будзі памяць толькі ў ва мне,
Як ад поўні святлей збажыне.

Шаганэ ты мая, Шаганэ!
Там дзяўчына на поўначы мілай,
Ты да болю яе паўтарыла,
А ці думае пра мяне!..
Шаганэ ты мая, Шаганэ.

Душы тужыць па вышыні,
Сніць нетутэйшых ніў загоны,
Няхай на дрэвах цішыні
Варушыцца агонь зялёны.

Хай цепляцца сукі ствалоў,
Як свечкі, перад таямніцай,
І расцвітаюць зоры слоў
На іх першалістоце ніцай,

Зямля, я голас твой спасціг,
Ды не страху пакуту гэту,
Як дол прыціхлы з вод сваіх
Адлюстраваную камету.

Так коні не страхнуць хвастамі
Той поўні, што іх п'е ў хрыбты.
Каб мог я прарасці лістамі
У глыбіню, нібы лісты.

Хто я! Што я! Летуценнік
вечны,
Сінь вачэй растраціў, а калі!
І жыццё прахыў нібы, дарэчы,
Заадно з другімі на зямлі.

Мой па звычцы пацалунак
палкі,
Многіх цалаваць я меў давер,
І нібы запальваю запалкі,
Словы любасці кажу цяпер.

«Дарагая», «любая», «давеку»,
А ў душы ўсё звыклае даўно,
Як зачэпіш страсці ў чалавеку,
То не знойдзеш праўды ўсё
адно.

І таму душы не так марозна:
І жаданне, і агонь міне.
Ты, мая таропкая бярозка,
Створана для многіх і мяне.

Хоць шукаю родную адну я,
Ні на кога не звярну віну,
Я цябе нікольні не раўную,
Я цябе нікольні не кляню.

Хто я! Што я! Летуценнік
вечны,
Сінь вачэй растраціў, а калі!
І цябе кахаў хіба, дарэчы,
Заадно з другімі на зямлі.

Ты іншым выпіта з вясны,
Мне, зрэшты, досыць
засталося:
Дым валасоў тваіх шкляны,
Вачэй прытомленая восень.

О, ўзрост асенні! Для мяне
Жаданей за юнацтва й лета.
Ты падабаешся ўдвайне
Уяве мройлівай паэта.

Ніколі сэрцам не маню,
На голас пыхі й самазванства
Магу запэўніць цішыню —
Развітваюся з хуліганствам.

Расстацца час настаў з крутой,
Не скоранай нікім адвагай.
Бо сэрца напілося той,
Што кроў працвержае,
брагай.

Пераклаў Р. БАРАДУЛІН.

ВЯСНА

Знік прыступ.
Дні журбы ў апале.
Люблю жыццё, як першы сон.
Я вычытаў у «Капітале»,
Што для паэтаў —
Свой закон.

Цяпер буран
Хоць чортам вый,
Ды стукай, як тапелец голы,
Я, хмель прагнаўшы з галавы,
Таварыш рупным і вясёлым.

Гнілых не варта шкадаваць,
Як і мяне ў часіны скрухі,
Я быў жа згодны паміраць
У скавытанні завірухі.

Цінь-цінь, сініца!
Добры дзень!
Спявай!
Не дам крануць нікому.
І калі хочаш,
На пляцень
Сядай па птушшаму закону.

Вярчэння ў свеце ёсць закон,
І жыць — мець дотык
З тым законам.
Калі з людзьмі ты парадніён,
Рабі ўсё
З вартасцю да скону.

Паклон табе,
Клён бедны мой!
Прабач, што я цябе пакрыўдзіў.
У ношанай апараты выйдзі,
Набудзеш новую
Вясной.

Табе задарам красавік
Зялёную накіне кепку,
І возьме

Акенца верасень крануў
Галінаю вярбы барвянай,
Каб я сустрэў, каб агарнуў
Яго приход свайёй пашанай.

Цяпер не многае кране —
Міруся без прымусу й страты.
Інакшай Русь здаецца мне,
Інакшымі —клады і хаты.

Ясней наўнола бачу зрух,
Ці там, ці тут, ці недзе гэта,—
Лёс даў табе, сястра і друг,
Быць спадарожніцай паэта.

Я праспяваць адной бы мог,
Пазбыўшыся ад ашуканства,
Табе пра прысмеркі дарог
І збылівае хуліганства.

Пераклаў Р. БАРАДУЛІН.

Ласкава ў абшчэпку
Хмель, што ліяніцца прывык.

Дзяўчына выйдзе і вадой
Табе паможа, клён, абдацца,
Каб снегавейнаю парой
Ты мог з мяцеліцай спрацацца.

А месяц
Выплыве ўначы.
Яго не згрызлі псы ў аблаву:
Не выдаваў сябе нічым
З-за бойкі
Між людзьмі крывавай.

Яна закончана...
І вось—
Ён зноў сваім святлом
лімонным
На дрэвы ў характэрна зялёным
Лье ззянне гучнае
З нябёс.

Дык пі, душа мая,
Вясну!

Хвалюйся званам
Вершаў новых!
Страчаючы часіну сну,
Я не аблаю
Пеўняў словам.

Зямля, зямля!
Ты не метал.
Металу ж
Не квітнецць ніколі.
Радку даверыцца
Даволі,
І стане
Блізкім «Капітал».

Пераклаў М. КАЛАЧЫНСКІ.

НА МІНІАЦЮРНЫХ ПЛАКАТАХ

Савецкі Саюз заўсёды стаў у першых радах барацьбітоў за захаванне і ўмацаванне міру ва ўсім свеце, за спыненне выпрабаванняў атамнай зброі, за забарону яе выкарыстання. Палітыка міру знайшла адлюстраванне на савецкіх паштовых марках — мініацюрных плакатах, якія пранікаюць ва ўсе куткі зямнога шара.

Яшчэ ў пачатку трыццаціх гадоў наша пошта выпусціла так званую антываенную серыю марак, якая напамінала народам свету аб жахах першай сусветнай вайны.

Пачынаючы з 1949 года, тэме мірнага суіснавання ўсіх краін прысвечаны многія паштовыя мініацюрны Савецкай краіны. Размешчаны ў альбоме калекцыянера, яны ўяўляюць сабой своеасаблівы філатэлістычны летапіс мірнай палітыкі нашай Радзімы. Сёлета да іх далучылася яшчэ адна марка.

Як вядома, у перыяд з 30 ліпеня па 1 жніўня гэтага года ў Хельсінкі адбыўся заключны этап Нарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе. Мэтак Ю. Арцымяннёў змясціў у цэнтры мініацюрны малюнак палаца «Фінляндія» ў Хельсінкі, дзе праходзіла Нарада, і шчыт, на якім паказаны контур еўрапейскага кантынента. Кампазіцыйна маркі завяршаюць пальмавыя галінкі, што акружаюць малюнак. Паштовы знак выпушчаны з купонам, на якім прыведзены словы Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. Брэжнева, сказаныя ім у час выступлення на Нарадзе 31 ліпеня 1975 года. На паштовай мініацюрцы дадзены лозунг: «Еўропе — бяспеку і супрацоўніцтва!»

Шматфарбавая марка выдадзена тыражом у 4,2 мільёна экзemplяраў.

Паштовыя маркі і маляўнічыя блокі, прысвечаныя Нарадзе ў Хельсінкі, былі выдадзены таксама ў ГДР, Фінляндыі, Венгрыі. У Берліне і ў Хельсінкі ў дні работы Нарады праводзілася гэтак званне карэспандэнцый спецыяльнымі штэмпелямі.

Л. КОЛАСАУ.

СПОРТ

У Раўбічах пад Мінскам праведзена першыя Савецкага Саюза па біятлону на лыжаролерах.

Відовішча ўражлівае. Падывану апалых лісцяў імчыць лыжнік. За ім другі, трэці... Цішыню асенняга лесу парушаюць выстралы. Так задоўга да першага снегу прыйшоў у Раўбічы біятлон. Калі падыйдзеш бліжэй да трасы гонкі, то ўбачыш, што на нагах у спартсменаў не лыжы, а выцягнутыя металічныя канструкцыі з калёсікамі — лыжаролеры, пад нагамі замест лыжні — асфальт.

— Але ўсё гэта нават ускладняе задачу біятланіста. — гаворыць двухразовы прызёр Белых алімпіяд, цяпер старшы трэнер зборнай СССР А. Прывалаў. — Лыжаролеры прад'яўляюць павышаныя патрабаванні да фізічнай падрыхтоўкі атлета, патрабуюць ад яго сапраўднай мужнасці!

Мы даўно марылі аб трасе, на якой біятланісты перасталі б залежаць ад капрызаў надвор'я. І добра, што Спорткамтэт Беларусі, пабудаваўшы комплекс у Раўбічах, дзе быў праведзены сусветны чэмпіянат біят-

ланістаў 1974 года, не супакоіўся на гэтым. Будаўніцтва было прадоўжана. І вось па таму ж профілю, што і зімой, ляглі два асфальтавыя кольца агульнай працягласцю пяць кіламетраў.

Уплўнены, што сярод двухсот удзельнікаў з дзевятнаццаці зборных каманд спартыўных таварыстваў краіны, якія выступаюць тут, на новай трасе, ёсць і тыя, якія трымаюць на прыцэле алімпійскія медалі...

НА ЗДЫМКУ: на трасе «летняга» біятлону.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1505.

Угодзі Свіцязянскага ландшафтнага лясыцтва раскінуліся недалёка ад вёскі Валеўка, што ў Навагрудскім раёне. Частыя госці тут вучні мясцовай школы. Яны знаёмяцца з багаццямі запаведнага кутка беларускай прыроды, даглядаюць пасадкі і дапамагаюць леснікам ахоўваць жывёльны і раслінны свет у запаведніку.

НА ЗДЫМКАХ: урок батанікі ў школьным дэндрары праводзіць настаўніца А. ШЫМКО; юныя лесаводы Саша УСКОУ і Вася ШЫМКО ўстанавіваюць агароджу мурашніка.

Фота А. ПЕРАХОДА.

ЛЮБЫЯ СЭРЦУ МЯСЦІНЫ

СЦЕЖКАМІ МІКАЛАЯ РАМАНОЎСКАГА

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

рабаў, прыгожы будынак чыгуначнага вакзала. У той жа вогненнай вёсцы Прусы, дзе ў першыя гады вызвалення засталася толькі адна хата, за апошнія гады вырас цэлы квартал двухпавярховых дамоў, пабудаваных для хлебабароў за сродкі калгаса.

Радаснае здзіўленне пісьменніка, напэўна, выклікаў бы вялікі размах жыллёвага і культурнага будаўніцтва ў вёсках Цімкавіцкага сельскага Савета. Толькі сёлета на будаўніцтва і рамонт жылля індывідуальным забудоўшчыкам выдзелена 520 кубаметраў лесаматэрыялу, 90 тысяч штук цэглы, 16 тон цэменту, 2000 лістоў шыферу.

Але найвялікшую радасць і захапленне пісьменніка выклікаў бы духоўны рост землякоў, што выйшлі на шырокі жыццёвы шлях з Цімкавіцкай школы. Іван Лушчыцкі з Агароднікаў у 1952 годзе паспяхова абараніў доктарскую дысертацыю. Ён першым з беларускіх філосафаў пачаў сістэматычна і ўсебакова даследаваць гісторыю грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі XVI—XX стагоддзяў. Вынікі работы прафесара абагульнены ў 80 навуковых працах. Да канца свайго жыцця Іван Мікалаевіч загадваў кафедрай філасофіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, даў пуцёўку ў жыццё шматлікай плеядзе маладых беларускіх вучоных.

Цімкаўлянін Іван Далгін прымаў удзел у многіх арктычных экспедыцыях, з'яўляецца доктарам геаграфічных навук і апублікаваў больш як 70 работ, якія атрымалі высокую ацэнку вучоных-географаў. Выпускнік школы Аркадзь Наркевіч доўгі час працаваў старшым навуковым супрацоўнікам у Інстытуце мовы і літаратуры АН БССР, а цяпер з'яўляецца дацэнтам факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

З парога цімкавіцкай школы пачалі свой творчы ўзлёт генерал-маёр медыцынскай службы Міхаіл Лушчыцкі, галоўны інжынер групы Інстытута фізікі ішчэрага цела і паўправаднікоў АН БССР Браніслаў Шыманскі, заслужаная настаўніца Беларусі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Ірына Рудзік, загадчыца аддзела вылічальнага цэнтру Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава Любоў Кіеня, рэдактар беларускага часопіса «Работніца і сялянка» Марыя Карпенка, знатная ткачыца рэспублікі Яўгенія Абрамчык...

Сярод тых, што вучыліся некалі ў мясцовай школе, — кандыдаты навук, кіраўнікі буйных прамысловых прадпрыемстваў, відныя дзеячы культуры, перадавікі прамысловасці і сельскай гаспадаркі, чые працоўныя здабыткі адзначаны высокімі ўрадавымі ўзнагародамі. А ратныя подзвігі былых вучняў Уладзіміра Наржымскага, Ігнація Казлоўскага, Арсенія Нячаева ўвечаны залатымі зоркамі Героя Савецкага Саюза.

У мінулым годзе ў сваіх родных сясцёр у Цімкавічах шэсць тыдняў гасцявала Лізавета Каленчыц са Злучаных Штатаў Амерыкі. Да глыбіні сэрца яе ўразілі, узрадавалі і ўсхвалявалі велізарныя перамены ў жыцці аднавяскоўцаў. Аб сваіх незабытых уражаннях і пачуццях Лізавета Сцяпанавна падрабязна расказала на старонках прагрэсіўнай амерыканскай газеты «Русский голос». У яе артыкуле «Шэсць тыдняў у роднай вёсцы» адчуваецца радасць за поспехі сваіх землякоў.

Землякі Лізаветы Сцяпанавны заўсёды рады прыняць гасцей. Яны клапацяцца, каб іх старадаўняя вёска з кожным годам становілася ўсё больш прыгожай, добраўпарадкаванай, каб добра выглядалі іншыя наваколныя вёскі. Хутка ў Цімкавічах будзе заасфальтавана Слуцкая вуліца, уступіць у строй бытавая майстэрня.

Працоўныя Капыльшчыны свята ўшаноўваюць памяць свайго славутага земляка. Цудоўным помнікам пісьменніку з'яўляецца мемарыяльны музей, створаны пры Цімкавіцкай сярэдняй школе імя К. Чорнага. Тут экспануюцца кнігі, фотаздымкі, фотакопіі рукапісаў, асабістыя рэчы Мікалая Карлавіча, падарункі беларускіх пісьменнікаў і калектываў рэспублікі. За некалькі гадоў гэты ўтульны домік у засені маладых каштанаў наведвалі тысячы людзей, дзесяткі дэлегацый з усёй краіны. У кнізе водгукі шмат запісаў аб глыбокай павазе і любові да вялікага майстра беларускай прозы.

Пакідаючы старадаўнюю вёску, я сустрэўся з двума цікавымі людзьмі старэйшага пакалення. Яны сядзелі на лаўцы ля аўтобускай станцыі і, бавячы час у чаканні аўтобуса, вялі між сабой такую размову.

— Ты, Піліп, з якога году? — пытаўся Мікалай Яўсучэня з вёскі Доўгае ў свайго ракевіцкага знаёмага Піліпа Шынгірэя.

— Ды год пазычыў яшчэ з мінулага стагоддзя.

— То ты, браце, трохі малодшы, а я прыхапіў яшчэ мікалаеўскую. А ў гэтую ля Варшавы куля ля вуха ўвайшла, а праз вока выйшла.

— Ды і на мяю долю гэтага ліха хапіла. Прайшоў усю грамадзянскую, а ў гэтую даперся аж да Берліна. Пакутавалі нездарма. А малым жа цяпер жывы ды радуіся. Праўда, ці не? Хай сабе гэты чалавек скажа.

— Праўда, — пацвердзіў я.

Хацелася яшчэ пабыць з гэтымі людзьмі, якіх так любіў Кузьма Чорны, паслухаць іх цікавую, каларытную гаворку, шчодра настоеную на дасціпным народным гумары. За акном аўтобуса, у засені садоў, праплыла і схавалася старадаўняя каплічка, бліснуў абліцаваны пліткай новы гандлёвы цэнтр. На сэрцы было хораша, як ад толькі што прачытанага рамана Чорнага.

Усевалад ГУРЫНОВІЧ.

ГУМАР

Маленькі Джоні вечарам глядзеў па тэлевізары хакей. Маці вырашыла, што ўжо позна, і сказала яму:

— Ідзі, малы, у пасцельку і перад сном не забудзь прачытаць вячэрнюю малітву.

Не адрываючы позірку ад тэлевізара, Джоні адказаў:

— Няўжо ты думаеш, што можна непакоіць бога ў сярэдзіне хакейнага матча?

Галоўны ўрач бальніцы кліча маладога хірурга ў свой кабінет і гаворыць яму:

— Вы павінны неяк змен-

шыць свой пыл... З-за вас даводзіцца спісваць ужо трэці аперацыйны стол. Вялікая просьба — не націскайце так на скальпель!

— А вы ведаеце, што ў нашым горадзе азартныя гульні забаронены? — гаворыць шэрыф вядомаму шулеру.

— Сэр, калі я іграю, нікага азарту быць не можа: вынік вядомы загадзя. Я ж заўсёды выйграю...

Зверху ўніз падае парашу-

тант. Міма яго, знізу ўверх, праносіцца чалавек.

— Прабачце, мсье, — паспявае крыкнуць парашуціст, — я на аэрадром нападу?

— Не ведаю, я сам з парашавога склада.

— Жан, у будучым годзе спойніцца дваццаць пяць год нашага шлюбу. Ці хочаш ты адсвяткаваць сярэбранае вясельле?

— Магчыма, пачакаем лепш яшчэ пяць год, — сказаў муж, — і адсвяткуем трыццацігадовую вайну?